

Gemeenteraad Nieuwkoop
Postbus 1
2460 AA TER AAR

datum 22 februari 2023
uw brief/kenmerk
zaaknummer 214974
behandeld door Arie Roos
betreft Memo energiefonds gemeente Nieuwkoop
bijlage(n)

Geachte gemeenteraad,

De energierekening is voor veel mensen een grote zorg. Wij delen deze zorg, en zetten op veel terreinen stappen richting het structureel omlaag brengen van de energierekening van Nieuwkoopse huishoudens. Naar aanleiding van de Meningsvormende Raad op 9 februari doen wij u informatie toekomen over de verschillende sporen van onze verduurzamingsaanpak. Er zijn met name vragen ontstaan over de straat-voor-straat aanpak en de wijze waarop deze uiteindelijk - als uitwerking van de motie – in voorliggend kader is beland. Ook daar gaan wij nader op in.

Meersporenbeleid

Wij vinden het van belang om inzicht te geven in de meerdere sporen die leiden tot het structureel verduurzamen van het woningbezit in Nieuwkoop. De wens om snel aan de slag te gaan om op korte termijn de energierekening van inwoners te kunnen verlagen, gaat niet automatisch hand in hand met de voorgestelde straat-voor-straat aanpak. Enerzijds omdat de motie uitademt zo snel mogelijk een verschil te willen maken om de energielasten van inwoners te drukken, anderzijds omdat de vraag voor een meer gestructureerde lange termijn aanpak voorligt. Deze trajecten zijn verschillend van elkaar. Om deze reden is deze laatste vraag dan ook (nog) niet in de voorliggende kaders van het energiefonds beland.

De ontwikkelingen op het vlak van verduurzaming gaan snel, en dat betekent dat er daarnaast ook voortdurend sprake is van voortschrijdend inzicht. Het volgen van meerdere sporen is noodzakelijk. Met voorliggend kaders kunnen wij doorpakken met een regeling die voorziet in het bieden van een maatregel op de relatief korte termijn. Tegelijkertijd is het zaak om een goede strategie te hebben voor de langere termijn. Op weg naar een betaalbare energierekening voor iedereen en de transitie naar aardgasvrij, hebben wij daarom drie sporen voor ogen. De sporen worden hieronder nader toegelicht. Daarnaast maken wij onderscheid in het realiseren van een financiële regeling enerzijds, en het vormgeven aanpakken en instrumenten om doelgroepen te bereiken anderzijds.

De wettelijke publicaties vindt u op [overheid.nl](https://www.overheid.nl). Abonneer u via www.overheid.nl/berichten-over-uw-buurt.

Gemeente Nieuwkoop	Telefoon:	14 0172 (geen netnummer nodig)
Bezoekadres:	Postadres:	
Klant Contact Centrum, Teylersplein 1	Postbus 1	info@nieuwkoop.nl
2441 LE Nieuwveen	2460 AA Ter Aar	www.nieuwkoop.nl

Volg de gemeente op Facebook: <https://facebook.com/GemeenteNieuwkoop> of twitter: <https://twitter.com/gemnieuwkoop>

1a. Energie(besparings)fonds

Het eerste spoor betreft het generieke, voorliggende energiebesparingsfonds. De kaders van het voorliggende raadsvoorstel voorzien in het opzetten van een financiële structuur waarmee we inwoners d.m.v. een subsidieregeling snel kunnen faciliteren om verduurzamingsmaatregelen te nemen. Daarnaast komt er ook voor inwoners die niet weten hoe zij dit moeten doen, ondersteuning door een energiecoach.

Het energiefonds is gericht op het structureel verduurzamen van woningen. Door het verstrekken van een subsidie kunnen investeringen worden gedaan die de woningen aanzienlijk energetisch verbeteren en de energierekening omlaag brengen. Dit energiefonds wordt ingericht naast de bestaande compensatieregelingen en staat hier los van.

1b. Aanpak doelgroepen NIP

De motie vraagt om de ontwikkelingen van het Nationaal Isolatie Programma te volgen en na openstelling van het NIP direct een aanvraag in te dienen. De voorwaarden van het NIP zijn nog niet volledig bekend. Voor zover ze bekend zijn, komen deze grotendeels overeen met de opzet van het energiefonds. Qua voorbereiding is de gemeente Nieuwkoop al gestart. Eind februari volgt er meer informatie over de voorwaarden en aanvraagprocedure. Hierna zal een uitvoeringsplan worden opgesteld waarmee de subsidie aangevraagd zal worden. Gemeenten krijgen een mate van beleidsvrijheid over de inrichting van hun aanpak. Ook stimuleert de Rijksoverheid gemeenten om de aanpak aan te laten sluiten bij al lopende of eigen regelingen. Het bestaan van twee aparte regelingen is onoverzichtelijk. Daarnaast brengen aparte regelingen meer uitvoeringskosten met zich mee. Ons streven is om de regelingen op elkaar aan te laten sluiten zodat er niet twee regelingen naast elkaar gaan lopen. Dat kan georganiseerd worden door de afbakening van de doelgroep van het energiefonds precies overeen te laten komen met de doelgroep van het NIP.

2. Bestaande wijkaanpakken binnen de transitie visie warmte

Om te zorgen dat inwoners succesvol gebruik kunnen maken van een gemeente brede regeling is persoonlijk contact en buurtgerichte ondersteuning noodzakelijk. Vanuit de transitievisie warmte is al gestart met wijkgerichte aanpakken in Nieuwkoop, Ter Aar en Woerdense Verlaat. Daarnaast worden bij de nieuw te bouwen IKC's in Langeraar en Woerdense Verlaat (en later Nieuwveen) de kansen onderzocht voor een warmtenet. Bij de straten/wijken nabij de IKC's zullen (onder voorwaarde van voldoende potentie voor een warmtenet) volgens straat voor straat aanpakken langs de deur worden gegaan om de mogelijkheden te bespreken. Mogelijk wordt hier een derde partij bij betrokken welke inwoners volledig zal ontzorgen. Binnen het duurzaamheidsprogramma is hiervoor in zowel 2023 als 2024 70.000 euro voor beschikbaar. Deze aanpakken staan deels beschreven in de transitie visie warmte en zullen in de herijking van de visie (dec 2023) verder worden toegelicht.

3. Nieuwe isolatie wijkaanpakken: straat voor straat ontzorgen.

De motie verzoekt ons om werk te maken van het opzetten van wijkaanpakken. Naast dat woningcorporaties voor deze opgave staan, zullen er de komende jaren op gemeenten verantwoordelijkheden afkomen om meer regie te nemen op het gestructureerd isoleren van straten met koopwoningen in overwegend oudere wijken en natuurlijke momenten met kansen voor aardgasvrij.

Wij verkennen de komende tijd - gekoppeld aan de herijking van de transitiewarmte en in lijn van het verzoek van de motie - waar wij extra wijkaanpakken op kunnen starten. Het vormgeven en vervolgens uitvoeren van gestructureerde wijk-voor-wijk aanpakken is een proces van de lange adem. Er moeten keuzes gemaakt worden voor bepaalde straten met de meeste potentie om te verduurzamen. Er is op korte termijn te weinig capaciteit in de organisatie om naast de bestaande trajecten extra wijk-voor-wijk aanpak op te starten. De looptijd van tijdelijke 1,5 fte die bij het vaststellen van het duurzaamheidsprogramma in 2021 zijn toegevoegd, eindigt in 2023. Op 13 april 2023 komen we met een voorstel voor extra capaciteit naar de raad. In dit voorstel worden scenario's gepresenteerd met de benodigde capaciteit om meerdere extra wijkaanpakken met straat-voor-sstraat acties te starten.

Voor deze partij staat dan het volgende vraagstuk uit:

1. Bepalen welke straten (koopwoningen) in een wijk in aanmerking komen voor een gestructureerde aanpak.
2. Bepalen wat per straat nodig is aan maatregelen. Denk hierbij aan voorbeeldwoningen, hulp van energiecoaches, mobiele showrooms, straat specifieke maatregelen in het kader van verduurzaming maar ook de inzet van wijkambassadeurs
3. Inwoners ontzorgen in hun verduurzamingsopgave om de deelnamegraad aan een gezamenlijke aanpak zo groot mogelijk te maken. Het persoonlijke contact is hierbij van belang. Inwoners die financiële ondersteuning nodig hebben worden geholpen gebruik te maken van de beschikbare regelingen (het energiefonds maar ook landelijke subsidies). Duidelijk over de aanpak communiceren.
4. De aanpak uitvoeren met behulp van collectieve inkoopacties en afspraken met lokale installateurs.

Wij komen bij de herijking van de transitie visie warmte (4de kwartaal 2023) bij uw raad terug met de resultaten t.b.v. van nieuwe straat en wijkaanpakken in onze kernen.

Vraagstukken

Kansen en onmogelijkheden een wijk-voor-wijk strategie

Het op korte termijn realiseren van extra wijkgerichte aanpakken naast de energiearmoede aanpak en de wijkaanpakken in het kader van de transitie visie warmte is zeer lastig uitvoerbaar. De doelgroep van energiearmoede bestaat voornamelijk uit huurders van woningcorporaties. Het woningeigenaren dat last heeft van energiearmoede, is relatief beperkt (ca.100) en betreft hierdoor slechts enkelen in dezelfde straat. De aanpak is daarom doelgericht op woningniveau en niet straat voor straat.

Een straat-voor-sstraat aanpak is een uiterst geschikte methode om een specifiek gebied te verduurzamen. Bijvoorbeeld het geschikt maken van woningen voor lage temperatuur verwarming als voorbereiding op een lokaal warmtenet. Daar bestaat de doelgroep uit elke woning in de straat. Bij een energiefonds dat zich richt op een specifieke doelgroep qua inkomen, bouwjaar en WOZ-waarde zal slechts een deel van elke straat in aanmerking komen. Daarom ligt het voor de hand om bij beperkte ambtelijke capaciteit eerst in te zetten op wijken waar een natuurlijk moment of kans tot verduurzaming is.

De mogelijkheden van een extra inkomenscheck in het energiefonds

Het is mogelijk om een inkomenscheck uit te voeren bij een subsidieregeling. Er zijn

meer regelingen waarbij een check op inkomen een voorwaarde is om in aanmerking te komen. Voor het doen van een inkomenscheck moet wel een juridisch grondslag zijn. Bij de energietoeslag was hierbij de participatiewet de juridische grondslag. Mogelijk zal een inkomenscheck leiden tot extra uitvoeringskosten doordat er andere partijen zoals de belastingdienst of SVHW geraadpleegd dienen te worden. Na het indienen van het raadsvoorstel, is er meer bekend geworden over de voorwaarden van het NIP. Bij het NIP is een selectie op inkomen aanbevolen. Omdat het gelijkstellen van de doelgroepen van het NIP en het energiefonds een grote meerwaarde heeft, raden wij aan om (in aanvulling op het voorstel) een inkomenstoets toe te voegen aan de voorwaarden van het energiefonds. Volgens cijfers van het CBS zitten 13,2% van de huishoudens van Nieuwkoop qua inkomen onder 150% van het sociaal minimum. Dat zijn 1.530 huishoudens waarvan het grootste deel huurders zijn. Daarnaast zal een deel van de woningeigenaren in deze groep een hogere WOZ-waarde of een woning van na 1992 hebben. Wij schatten in dat de doelgroep die in aanmerking kan komen bij 150% van het sociaal minimum ongeveer gelijk is aan het minimaal aantal aanvragen wat gedaan kan worden bij een maximaal subsidiebedrag van 2.500 (320). Wij vragen dan ook de mogelijkheid om tijdens de uitvoering de grenzen van inkomen en WOZ-waarde naar boven aan te passen als blijkt dat er te weinig huishoudens in aanmerking komen.

De hoogte van het subsidiebedrag in relatie tot de doelgroep

Met de gekozen hoogte van het bedrag ambiëren wij een groot aantal inwoners te kunnen helpen door bestaande regelingen te koppelen met het energiefonds. Er is ingezet op een subsidie van 20% tot een bedrag van €2.500. Boven op de 20% uit het energiefonds kan er ook nog 30% ISDE-subsidie worden aangevraagd. Hiermee kan tot 50% van het investeringsbedrag worden gesubsidieerd. Het laatste deel zou, waar nodig bij inwoners met een kleine beurs, nog tegen gunstige voorwaarden (0% rente bij een verzamelinkomen tot €45.000) kunnen worden geleend bij het Warmtefonds.

De hoogte van het subsidiebedrag is van belang. Hoe hoger het maximumbedrag van de subsidie wordt gezet, hoe minder inwoners geholpen kunnen worden. Ter illustratie is in de tabel te zien hoe snel het aantal inwoners dat een aanvraag kan doen afneemt naarmate het subsidiebedrag hoger wordt.

Bij €800.000		Bij €1.000.000	
<i>Max. subsidiebedrag</i>	<i>Min. Aantal aanvragen</i>	<i>Max. subsidiebedrag</i>	<i>Min. Aantal aanvragen</i>
€1.000	800	€1.000	1.000
€2.500	320	€2.500	400
€5.000	160	€5.000	200
€7.500	106	€7.500	133

De overweging om ook ruimte te maken in het fonds voor maatschappelijke organisaties

Inwoners zijn niet de enige groep die te maken hebben met de gestegen energieprijzen. Ook verenigingen kunnen tegen hoge energiekosten oplopen. Vooruitlopend op landelijke regelingen en naar aanleiding van de discussie in de raadsvergadering van 10 november hebben we in het voorstel een bedrag gereserveerd voor de maatschappelijke organisaties. Het doel hierbij is om in te zetten op structurele verduurzaming door middel van een lening voor grote maatregelen. De meeste landelijke regelingen zijn op dit moment gericht op het compenseren van de hoge kosten (pleisters plakken). Met de reservering voor maatschappelijke organisaties hadden wij tot doel de organisaties helpen die met

landelijke regelingen buiten de boot vallen en verduurzaming op de lange termijn realiseren.

WOZ-waarde als factor voor het bepalen van de doelgroep

Voor de kaders van het energiefonds is gekeken naar hoe andere gemeenten een subsidieregeling hebben ingericht en wat een beschikbare objectieve indicator is voor de waarde van een woning. Als gemeente kunnen wij de WOZ-waarde van woningen eenvoudig opvragen bij Stichting Volkshuisvesting Nederland. Dit geeft ons een middel waarmee we de doelgroep kunnen afbakenen en ook daadwerkelijk kunnen controleren. Ook binnen het NIP wordt er gewerkt met de WOZ-waarde als indicator. Daarnaast is het een gangbare indicator bij andere gemeenten waaronder gemeente Leiden.

De overwegingen omtrent het gebruik van energielabels

Sinds 2008 is een energielabel verplicht bij oplevering, verkoop en verhuur van een woning. Slechts 47% van de woningen in Nieuwkoop heeft een energielabel. Dit zijn met name nieuwbouwwoningen, recent verkochte woningen en woningen in bezit van woningcorporaties. De inwoners die wij willen betrekken binnen het energiefonds wonen vaak in woningen zonder energielabel. Dit maakt het lastig om de doelgroep hiermee af te bakenen.

Met vriendelijke groet,

Namens burgemeester en wethouders van Nieuwkoop,

Nicolette Caspers
Gemeentesecretaris

Robbert-Jan van Duijn
Burgemeester